

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Blanky Kapitánové a soudkyň JUDr. Ivety Veselé a Mgr. Zdeňky Winklerové ve věci žalobce: **S. A. Z.**, narozený xxx, bytem Xxx, Xxx, zastoupený Mgr. Davidem Záhumenským, advokátem se sídlem Brno, Burešova 615/6, proti žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO: 00025429, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, **o náhradu imateriální újmy způsobené nepřiměřenou délkou vazby, nezákonnou vazbou a nepřiměřenou délkou vazebních řízení**, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. března 2018, č. j. 20 C 18/2017 - 441,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu na uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci částku 1 027 500 Kč spolu s 8,05% p. a. úrokem z prodlení od 30. 1. 2017 do zaplacení (I), zamítl žalobu na uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci 1 485 000 Kč spolu s 8,05% p. a. úrokem z prodlení od 30. 1. 2017 do zaplacení (II), zamítl žalobu na uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci 302 500 Kč spolu s 8,05% p. a. úrokem z prodlení od 30. 1. 2017 do zaplacení (III) a žalobci uložil povinnost zaplatit žalované náklady řízení ve výši 300 Kč (IV).

Rozhodl tak na podkladě žaloby, kterou se žalobce domáhal uvedených částek jako náhrady imateriální újmy způsobené nepřiměřenou délkou vazby, nezákonnou vazbou a nepřiměřenou délkou vazebních řízení v souvislosti s tím, že byl dne 19. 3. 2014 zadržen policejním orgánem, dne 20. 3. 2014 mu bylo sděleno obvinění ze spáchání trestného činu a usnesením z téhož dne bylo proti němu a dalším čtrnácti osobám zahájeno trestní řízení. Dne 21. 3. 2014 byl žalobce vzat na základě usnesení Okresního soudu ve Znojmě do vazby. Jeho stížnost byla zamítnuta a Ústavní soud ČR stížnost proti zmíněným usnesením svým rozhodnutím ze dne 19. 11. 2014 zamítl. Vazební stíhání trvalo nepřiměřenou dobu a žalobce proto požaduje náhradu škody za nepřiměřenou délku vazby, a to v souvislosti s přihlédnutím k judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Nadto žalobce má za to, že od počátku v jeho případě chybí důvodné podezření ze spáchání trestného činu, a pokud by existovalo, tak zbavení svobody žalobce nespočívalo na žádných relevantních a dostatečných důvodech. Vyšetřující orgány nepostupovaly ve věci s náležitou péčí a soudy opakovaně odmítaly přijmout návrhy na nahrazení vazby jinými opatřeními. Vazba byla nepřiměřeně dlouhá, což závažným způsobem zasáhlo do základních práv a důstojnosti žalobce. Žalobce tak za nepřiměřenou délku vazby požaduje finanční zadostiučinění ve výši 1 027 500 Kč, což odpovídá částce 1 500 Kč za každý den strávený ve vazbě při její celkové době 685 dnů. V souvislosti s tím též žalobce požaduje zaplacení finančního zadostiučinění ve výši 1 485 000 Kč za vazbu vykonanou nezákonně. Krajský soud v Brně totiž nedodržel tříměsíční lhůtu, v níž měl být realizován pravidelný přezkum držení žalobce ve vazbě dle § 72 odst. 1 trestního řádu. V důsledku tohoto pochybení mělo dojít k propuštění žalobce z vazby již dne 18. 7. 2015, k tomuto však došlo až dne 1. 2. 2016. V neposlední řadě žalobce požadoval i finanční zadostiučinění za nepřiměřenou délku vazebních řízení ve výši 302 500 Kč, čemuž odpovídá částka 275 Kč za den s ohledem na popsany rozsah újmy, která byla nepřiměřeně dlouhá vazebními řízeními žalobci způsobena. Jednalo se tak o 596 dnů ve třetím řízení zahájeném po podání obžaloby, 465 dnů ve čtvrtém řízení zahájeném žádostí o propuštění ze dne 27. 7. 2015 a 39 dnů v posledním pátém řízení zahájeném žádostí o propuštění ze dne 11. 12. 2015.

Žalovaná v rámci procesního stanoviska navrhla žalobu zamítnout. Nesporovala, že u ní žalobce uplatnil tvrzený nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu z důvodu nesprávného úředního postupu v posuzovaném řízení v podobě nepřiměřené délky vazby, nepřiměřené délky vazebních řízení a nezákonné vazby. Zrekapitulovala průběh posuzovaného řízení z hlediska vazby a uzavřela, že v případě nepřiměřené délky vazebního řízení a nepřiměřené délky vazby k nesprávnému úřednímu postupu nedošlo. V tomto smyslu odkázala na rozhodnutí Ústavního soudu ČR ve věci žalobce ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/15. Žalovaná též uvedla, že nemá za to, že by pro případ žalobce byla dána nezákonná vazba. Tato totiž po datu 17. 7. 2015 nezákonná nebyla, neboť nebyla překročena lhůta stanovená v § 72 odst. 1 trestního řádu.

Soud prvního stupně vzhledem k tomu, že účastníci souhlasili s projednáním a rozhodnutím věci bez nařízení jednání, postupoval dle § 115a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“).

Po provedeném řízení a dokazování vzal za prokázané, že žalobce svůj nárok uplatnil u žalované dne 29. 7. 2016, žalovaná tomuto nároku žalobce nevyhověla. Na základě rozhodnutí, týkajících se vazebního řízení žalobce poskytnutých soudem prvního stupně ze spisu Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 46 T 5/2015 posléze uzavřel, že žalobce byl usnesením Okresního soudu ve Znojmě ze dne 21. 3. 2014, č. j. Nt 8/2014 - 34 vzat dne 21. 3. 2014 do vazby. Stížnost žalobce proti tomuto usnesení byla usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 2014, č. j. 9 To 195/2014 - 171 zamítnuta. Dále soud prvního stupně

na základě usnesení Okresního soudu ve Znojmě ze dne 8. 8. 2014, č. j. Nt 113/2014 - 76 konstatoval, že nebyla přijata záruka důvěryhodné osoby J. F., písemný slib obviněného žalobce, dohled probačního úředníka, předběžné opatření, žádost o propuštění žalobce z vazby na svobodu a žalobce tak byl nadále ponechán ve vazbě. Následná stížnost žalobce proti tomuto usnesení byla usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 9. 2014, č. j. 9 To 379/2014 - 128 zamítnuta. Následně usnesením Okresního soudu ve Znojmě ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. Nt 216/2014 nebyla přijata záruka důvěryhodné osoby J. F., písemný slib obviněného žalobce, dohled probačního úředníka, předběžná opatření, jakož i společenská záruka spolku Šalamoun - spolek na podporu nezávislé justice ani nabídka peněžité záruky v částce 80 000 000 Kč a žalobce byl nadále ponechán ve vazbě a jeho žádost o propuštění z vazby na svobodu byla zamítnuta. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2015, č. j. 46 T 5/2015 - 11895 bylo rozhodnuto o ponechání žalobce ve vazbě z důvodu § 67 písm. a) trestního řádu. Nebyl přijat písemný slib obviněného žalobce, ani nabídka dohledu probačního úředníka nad obviněným žalobcem, nebyla přijata ani nabídka peněžité záruky v částce 80 000 000 Kč. Stížnost žalobce proti tomuto rozhodnutí byla usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 To 62/2015 - 12849 zamítnuta. K žádosti žalobce o propuštění z vazby podané dne 27. 7. 2015, dne 30. 9. 2015, a 6. 10. 2015 se konalo vazební zasedání, v jehož rámci Krajský soud v Brně usnesením ze dne 6. 10. 2015, č. j. 46 T 5/2015 - 13189 žádost žalobce o propuštění z vazby zamítl dle § 71a trestního řádu, přičemž nepřijal záruku J. F., nepřijal záruku spolku Šalamoun - spolek na podporu nezávislé justice, ani písemný slib obžalovaného žalobce, ani nabídku dohledu probačního úředníka nad žalobcem, neuložil žalobci předběžná opatření a dle § 73a odst. 2 písm. a) trestního řádu rozhodl, že přijetí peněžité záruky je nepřípustné, přičemž její výši určil částkou 100 000 000 Kč. O stížnosti žalobce proti tomuto usnesení Vrchní soud v Olomouci rozhodl usnesením ze dne 10. 11. 2015, č. j. 6 To 89/2015 - 13326 a žalobcem podanou stížnost zamítl, ke stížnosti státního zástupce pak zrušil pouze výrok, týkající se výše přípustné peněžité záruky. Žalobce prostřednictvím právního zástupce podal proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 8. 2015 a Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2015 a proti jinému zásahu, spočívajícím v tom, že nebyl okamžitě po datu 17. 7. 2015 propuštěn na svobodu, ústavní stížnost. Následně podal ústavní stížnost dne 28. 12. 2015, a to proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 11. 2015, usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 6. 10. 2015 a proti jinému zásahu, spočívajícím v tom, že nebyl okamžitě po datu 25. 11. 2015 propuštěn na svobodu a zároveň učinil návrh na zrušení § 73a odst. 7 trestního řádu. Dále soud prvního stupně konstatoval, že ústavní soud svým usnesením ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/15 odmítl ústavní stížnosti žalobce a návrhy s ním spojené. Z odůvodnění usnesení ústavního soudu zjistil, že ústavní soud uzavřel, že stížnosti nejsou důvodné, neboť, jde-li o délku řízení v projednávané věci, tato sice byla delší, než je obvyklé při srovnání s běžným řízením o ponechání obviněného ve vazbě, avšak v konkrétní věci žalobce nebylo lze odhlédnout od podstatných skutečností, ovlivňujících délku posuzovaného řízení, jak ve své judikatuře připomíná Evropský soud pro lidská práva. Ústavní soud tak konstatoval, že je třeba vzít v úvahu celkový průběh řízení a rozsah, v jakém lze průtahy přičíst chování stěžovatele nebo jeho právních zástupců. Zdůraznil, že žalobce byl vazebně stíhán na základě obvinění z extrémně rozsáhlé a sofistické trestné činnosti, jíž se měl dopouštět společně s dalšími čtrnácti obviněnými osobami, rozsah a komplexnost předmětné trestní činnosti je seznatelná nejen z délky obžaloby, čítající více jak 40 stran, či z velkého množství k ní navržených důkazů, ale také z rozsahu spisového materiálu, který je mimořádně obsáhlý, a včetně příloh čítá více než 150 000 stran. Již z toho lze usuzovat na to, že jde o trestní věc, jejíž rozsah a složitost bude mít nutně odraz v délce rozhodování o vazbě, a to za předpokladu, že vazební soudy mají náležitě posoudit všechny relevantní okolnosti, týkající se nutnosti dalšího pokračování omezení svobody obviněného žalobce. Ústavní soud též

konstatoval, že nelze pominout, že obviněnému žalobci bylo nutno zajistit tlumočnicka a překlady jednotlivých soudních rozhodnutí. Z dostupných podkladů totiž nevyplývalo, že by žalobce učinil prohlášení, že tlumočnicka nevyžaduje. Bylo též nutno přihlídnout k tomu, že paralelně s posuzovaným řízením krajský soud rozhodoval ve vazební věci spoluobviněného D. R., což bylo důvodem pro předložení spisu Vrchnímu soudu v Olomouci až dne 29. 7. 2015. Ústavní soud tak neshledal neopodstatněné průtahy ani na straně vrchního soudu ani na straně soudů jiných. Nebylo možné též opominout mimořádný rozsah námitek, které stěžovatel v řízení vznášel a s nimiž se obecné soudy musely vypořádat. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že výjimečná délka řízení o ponechání stěžovatele ve vazbě byla v nyní projednávaném případě opodstatněná a postupem obecných soudů nedošlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele. Délka vazby tak není nepřiměřená, přičemž obecné soudy v napadených rozhodnutích nutnost dalšího trvání vazby žalobce řádně zdůvodnily i s přihlídnutím k celkovému trvání vazby a k doktríně zesilování vazebních důvodů. Následně soud prvního stupně na věc aplikoval zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady číslo 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „zákon o odpovědnosti státu za škodu“, a to konkrétně § 1, § 5, § 7, § 8, § 9, § 31a tohoto zákona. Dospěl k závěru, že žaloba nebyla podána důvodně. Žalobce v řízení požadoval finanční zadostiučinění za nemajetkové újmy, které mu měly být způsobeny nepřiměřenou délkou vazby, nezákonně vykonanou vazbou a nepřiměřenou délkou vazebních řízení. Konstatoval, že předpoklady pro vznik odpovědnosti státu za škodu podle zákona o odpovědnosti státu za škodu je existence nesprávného úředního postupu či nezákonného rozhodnutí, vznik škody na straně poškozeného subjektu a příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím a vznikem škody. Jde-li tak o nárok žalobce na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, konstatoval, že tento byl do právního řádu České republiky zakotven novelou zákona č. 82/1998 Sb., provedenou zákonem č. 160/2006 Sb., s účinností od 27. 4. 2006. Zakotvením tohoto nároku tak byl naplněn požadavek vyvěrající z čl. 13 Úmluvy, kdy dle čl. 6 odst. 1 věta první této má každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoliv trestního obvinění proti němu. Konstatoval, že smyslem dané novely bylo přesunout rozhodování o náhradě nemajetkové újmy vzniklé porušením práva garantovaného čl. 6 odst. 1 Úmluvy z Evropského soudu pro lidská práva na vnitrostátní úroveň, přičemž tak takovou újmu je nutno odškodňovat na vnitrostátní úrovni v souladu s rozhodováním a kritérii uvedených v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Dále konstatoval, že podle zákona odpovídá stát za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. V dané věci se tak neposuzuje správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního řízení, nýbrž rozhodující je výsledek tohoto trestního řízení. Zkonstatoval, že žalobce byl vzat do vazby dne 21. 3. 2014, přičemž vazba představuje prostředek zajištění obviněného pro účely trestního řízení ze zákonem stanovených důvodů. Pro vznik odpovědnosti státu za škodu podle zákona v souvislosti s rozhodnutím o vazbě se tak nevyžaduje, aby rozhodnutí o vzetí do vazby bylo zrušeno, ale rozhodující okolností je způsob skončení (výsledek) trestního řízení. Podmínkou vzniku práva na náhradu škody je proto takový výsledek trestního řízení, při němž nedojde k odsouzení dotyčného, respektive k pravomocnému vyslovení jeho viny za skutek, v jehož souvislosti byl do vazby vzat. Soud prvního stupně tak pro případ žalobce uzavřel, že trestní stíhání žalobce však doposud nebylo pravomocně skončeno a není tak postaveno najisto, zda žalobci nebude v rámci trestního stíhání poskytnuta jiná forma kompenzace v samotném trestním řízení,

v němž může dojít i k odsouzení žalobce a výkon vazby by pak byl tomuto dle § 92 trestního zákona započítán do uloženého trestu odnětí svobody nebo by trest mohl být zmírněn, přičemž zmírnění ukládaného trestu má přednost před finanční kompenzací, kterou lze v řízení o náhradě škody uložit. Již z tohoto důvodu tak uzavřel, že žalobce na finanční zadostiučinění za tvrzenou nepřiměřeně dlouhou vazbu, kterou vykonal, nelze vyhovět, neboť trestní stíhání není pravomocně skončeno a je tak dána otázka, zda vazba žalobce byla či nebyla zákonná. Ohledně požadavku žalobce na nemajetkovou újmu za nepřiměřenou délku vazebního řízení soud prvního stupně, konstatoval, že k tomuto se již vyjádřil Ústavní soud ČR ve svém usnesení ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/15. Soud prvního stupně tak dovodil ve shodě se soudem ústavním, kdy nemá za to, že by bylo na místě se od závěrů ústavního soudu odklánět, že délka vazebních řízení nebyla s ohledem na uvedená zjištění nepřiměřená, a proto nebylo porušeno právo žalobce na spravedlivý proces, jehož součástí je právo na projednání věci v přiměřené lhůtě. V neposlední řadě soud prvního stupně uzavřel, že pro případ žalobce se nejednalo ani o vazbu nezákonnou, jak též, konstatoval Ústavní soud ČR ve svém usnesení ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/15. Krajský soud v Brně tříměsíční lhůtu, v níž mělo dojít k přezkumu držení žalobce ve vazbě, ve smyslu § 72 odst. 1 trestního řádu dodržel. Nutno konstatovat, že soudy ve věci žalobce nejednaly svévolně, když tříměsíční lhůtu k novému rozhodnutí o vazbě odvozovaly v souladu s dikcí právní úpravy až od právní moci rozhodnutí o stížnosti obviněného žalobce, což přímo vyplývá z § 72 odst. 1 trestního řádu. Protože tedy nebyl splněn základní předpoklad pro vznik odpovědnosti státu za škodu dle zákona, a to existence nesprávného úředního postupu či nezákonného rozhodnutí v trestním řízení žalobce, soud prvního stupně žalobu ohledně všech tří nároků žalobce jako nedůvodnou zamítl. O nákladech řízení rozhodl dle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 151 odst. 3 o. s. ř.

Rozsudek napadl včas podaným odvoláním žalobce. Jako odvolací důvody uvedl důvody stanovené v § 205 odst. 2 písm. d) a g) o. s. ř. Soudu prvního stupně tak vytkl, že nezjistil dostatečně skutkový stav věci. O nárocích žalobce totiž rozhodl, aniž by si vyžádal (natož se seznámil s jeho obsahem) příslušný trestní spis, a to spis vedený u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 46 T 5/2015, v jehož rámci jsou obsaženy všechny relevantní dokumenty, zachycující průběh skutečnosti, jež dle tvrzení žalobce vedly ke vzniku příslušné imateriální újmy na jeho straně. Soud prvního stupně tak učinil, byť žalobce provedení důkazu tímto soudním spisem výslovně navrhoval. Stav, v němž soud prvního stupně rozhodne o předmětu řízení, aniž by zkoumal drtivou většinu tvrzených a pro věc esenciálních okolností, je stavem nejenže nepřislušným, ale v demokratickém právním státě přímo stavem absurdním. Již z tohoto důvodu má žalobce za to, že rozhodnutí soudu prvního stupně nemůže v rámci odvolacího řízení obstát. Dále žalobce soudu prvního stupně vytkl, že se dopustil nesprávného právního posouzení věci. Nesouhlasí s tím, že jeho nárok na náhradu imateriální újmy způsobené nepřiměřenou délkou vazby a nezákonným výkonem vazby by byl předčasný. Závěr o zákonnosti výkonu vazby není možno vnímat svázaný se závěrem o zákonnosti trestního stíhání jako celku. Pro rozhodnutí o vzetí do vazby nebo o jejím pokračování je totiž nutno posoudit řadu podstatných okolností. V praxi pak není výjimkou, že nezákonnost výkonu vazby (či její části) je konstatována v průběhu trestního řízení již dávno před tím, než v jeho rámci je meritorně rozhodnuto. Nadto žalobce v rámci žalobních tvrzení uvedl řadu důvodů, pro něž je nutno na výkon vazby v jeho konkrétním případě nahlížet právě jako na výkon vazby nemající zákonnou oporu, a tedy jako na nezákonné zbavení osobní svobody. Soud prvního stupně se však touto relevantní argumentací žalobce nijak nezabýval a rozhodně se s ní v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí nevypořádal. Uvedl též, že samotná skutečnost, že dle § 92 trestního zákoníku je dána povinnost trestnímu soudu započíst do eventuálně uloženého trestu odnětí svobody také dobu, kterou odsouzený strávil ve vazbě,

však nepředstavuje, a ani nemůže představovat, relevantní kompenzaci v případech, kdy s ohledem na nesplnění podmínek pro rozhodnutí o vzetí do vazby či o jejím pokračování ke zbavení osobní svobody vůbec, či v konkrétní délce, nemělo před vydáním meritorního rozhodnutí o vině a trestu dojít. Žalobce tedy má za to, že pouhým konstatováním soudu prvního stupně, že v trestním řízení v souvislosti, s nímž došlo ke zbavení osobní svobody, doposud nebylo rozhodnuto o vině a trestu, není možno posouzení konkrétních okolností nárok na náhradu imateriální újmy způsobené nezákonným výkonem vazby odmítnout. Rozhodně pak tento závěr nelze přijmout pro případ nároku na náhradu imateriální újmy, způsobené nepřiměřenou délkou vazby. Tento nárok je totiž zcela nezávislý. Uvedená újma vzniká nezávisle na skutečnosti, zda daná osoba byla posléze v rámci trestního řízení shledána vinnou nebo ne, respektive na skutečnosti, zda tato osoba byla odsouzena k trestu odnětí nesvobody. I vazba, která by v základu byla shledána oprávněnou, může však dosáhnout nepřiměřené délky, jež zakládá nárok na kompenzaci újmy touto nepřiměřenou délkou způsobené. Samotná skutečnost, že dle § 92 trestního zákoníku je dána povinnost trestnímu soudu započít do eventuálně uloženého trestu odnětí svobody také dobu, jíž strávil odsouzený ve vazbě, pak nepředstavuje, ani nemůže představovat relevantní kompenzaci imateriální újmy, způsobené výkonem vazby, což platí také v případě její nepřiměřené délky. Je tak na soudech, aby posoudily, zda čas, který z jakéhokoliv důvodu uplynul před vynesením rozsudku nad obviněným, v určitém okamžiku překročil přiměřené meze, tedy zda dotyčný byl nucen, přinesl větší oběť, než jakou by bylo za konkrétních okolností daného případu přiměřené na něm požadovat. Ač bylo soudem prvního stupně ve spojení s rozhodnutím ústavního soudu o podané ústavní stížnosti žalobce konstatováno, že žalobce vazbu nevykonal v době delší než dva roky, tato samotná skutečnost, tedy že délka vazby se vešla do zákonných mantinelů, však bez dalšího nezakládá její přiměřenost. Odkázal pak na celou řadu rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Připomněl též základní principy posuzování přiměřenosti délky vazby, jimiž je opravdový veřejný zájem, trvání důvodného podezření, k němuž po určité době musí přistoupit další důvody pro zbavení svobody, to vše za situace, kdy vnitrostátní orgány musejí vést řízení se zvláštní péčí. Poukázal též na konkrétní důvody, pro něž nelze než celkovou dobu trvání zbavení svobody formou vazby v jeho věci hodnotit jako nepřiměřenou. Zopakoval, že od počátku zde chybí důvodné podezření ze spáchání trestného činu, i kdyby zde bylo, nespočívalo zbavení svobody žalobce na žádných relevantních a dostatečných důvodech, neboť nebylo lze mít za to, že by zde existovalo nebezpečí, že by se v případě propuštění žalobce vyhýbal spravedlnosti nebo se pokusil pokračovat ve své údajné činnosti, či že by zde byly jakékoliv jiné důvody, jimiž dle zákona bylo možné ospravedlnit zbavení svobody osobu obviněnou z trestného činu a dále, že vyšetřující orgány nepostupovaly ve věci s náležitou péčí, přičemž soudy opakovaně odmítaly přijmout návrhy na nahrazení vazby jinými opatřeními, ačkoliv žalobce nabízel i složení kauce ve výši několikanásobně překračující jakoukoliv do té doby v České republice složenou peněžitou zárukou, a že rozhodnutí o dalším trvání vazby nebyla opakovaně řádně odůvodněna. Soudu prvního stupně tak vytkl, že se touto konkrétní argumentací žalobce fakticky meritorně nijak nezabýval. Pokud jde o nárok žalobce za nepřiměřenou délku vazebních řízení, žalobce jako odvolatel rovněž poukázal na čl. 5 odst. 4 Úmluvy a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Zdůraznil požadavek na přiměřenou rychlost řízení, kterou ve svých rozhodnutích zdůraznil i ústavní soud. Vazební řízení vedená ve věci žalobce však přiměřenou délku opakovaně a významně překračovala, nelze tedy než konstatovat, že délka vazebních řízení ve věci žalobce byla s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva nepřiměřená. V rámci jednotlivých vazebních řízení pak bylo lze spatřovat i dílčí neodůvodněné průtahy. Soud prvního stupně však otázku přiměřenosti délky příslušných vazebních řízení vyhodnotil nesprávně, a dokonce se pokusil navodit dojem, že viníkem této nepřiměřené délky je sám žalobce. V tomto smyslu žalobce poukázal na stanovisko

Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, v němž s odkazem na relevantní judikaturu Evropského soudu pro lidská práva bylo konstatováno, že skutečnost, že účastník využívá svých procesních práv, daných mu vnitrostátním právním řádem, nemůže jít k jeho tíži z hlediska prodloužení délky řízení. Je totiž věcí státu, aby organizoval soustavu státních orgánů tak, aby principy soudnictví zakotvené v Listině a v Úmluvě byly respektovány, popřípadě nedostatky v tomto směru, aby nešly k tíži občanů, kteří od soudu právem očekávají dodržování přiměřené doby řízení. Není tak možné, aby soud prvního stupně nepřiměřenou délku řízení omlouval s odkazem na samotnou skutečnost, že účastník řízení ve snaze hájit svá základní práva, podával zákonné opravné prostředky proti rozhodnutím, jež do jeho základních práv přímo dopadají. Postoj soudu prvního stupně v daném případě tak nelze hodnotit jinak, než jako alibistický a fakticky otáčející neschopnost státu proti účastníkům soudních řízení. Není pak možné, aby též proti žalobci bylo využito použití jeho zákonného práva, a to používat před orgány činnými v trestním řízení jiného než českého jazyka. Ani to nemůže být omluvou pro nepřiměřenou délku vazebního řízení. Navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě v plném rozsahu vyhová.

Posléze žalobce odvolání doplnil v tom smyslu, že pokud soud prvního stupně vycházel z odmítavého usnesení ústavního soudu, učinil tak na místo, aby argumentaci žalobce zhodnotil ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva a dostal tak mezinárodním závazkům České republiky. Poukázal na to, že smyslem předmětného řízení podle zákona č. 82/1998 Sb., je poskytnout jednotlivci náhradu nemajetkové újmy či škody tak, aby se tento nemusel se svým nárokem obracet vůči státu na Evropský soud pro lidská práva. Žalobce byl z vazby propuštěn v roce 2015, avšak posléze musel čekat na rozhodování ústavního soudu, následně na posouzení ze strany ministerstva spravedlnosti a v současné době čeká na to, až o jeho žalobě bude pravomocně rozhodnuto. Poukázal na to, že od vazebního řízení tak již v současné době uplynulo tři a půl roku, přičemž Evropský soud pro lidská práva kritizuje Českou republiku za přílišnou délku řízení, v nichž stěžovatel požaduje odškodnění za jiné dlouhotrvající řízení. Dále poukázal na to, Evropský soud pro lidská práva dospěl k závěru, že řízení o náhradu újmy způsobené průtahy v jiném soudním řízení by zpravidla nemělo trvat déle než jeden rok a šest měsíců na jednom stupni soudní soustavy, popřípadě dva roky, pokud bylo podáno odvolání. Shrnul, že řízení o dalším trvání vazby I. trvalo na dvou stupních soudní soustavy 77 dní, a včetně řízení před ústavním soudem více než osm a půl měsíce, řízení o dalším trvání vazby II. trvalo na dvou stupních soudní soustavy 84 dní, a včetně řízení před ústavním soudem pět a půl měsíce, řízení o dalším trvání vazby III. trvalo na dvou stupních soudní soustavy přes pět měsíců, a včetně řízení před ústavním soudem osmnáct měsíců, řízení o trvání vazby IV. pak na dvou stupních soudní soustavy trvalo asi čtyři měsíce, včetně řízení před ústavním soudem přes patnáct měsíců, řízení o dalším trvání vazby V. v jednom stupni soudní soustavy trvalo 53 dnů. Uzavřel, že nejsou žádné okolnosti, které by mohly ospravedlňovat tak dlouhou dobu rozhodování o dalším trvání vazby. Zdůraznil, že je naopak přesvědčen, že orgány činné v trestním řízení průtahy v rozhodování o vazbě způsobovaly záměrně s cílem udržet je po maximálně dlouhou dobu ve vazbě, aniž žalobce k délce trvání jednotlivých vazebních řízení nějak přispěl. Opakovaně navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobě v plném rozsahu vyhová.

Žalovaná se k odvolání žalobce v rámci omluvy z odvolacího jednání stručně vyjádřila tak, že rozsudek soudu prvního stupně považuje za věcně správný a navrhla jej potvrdit.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu včasného a přípustného odvolání podaného k tomu legitimovanou osobou, napadený rozsudek i řízení, které mu předcházelo (§ 214 odst. 1, § 212, § 212a o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání **n e n í** důvodné.

Odvolací soud konstatuje, že v rámci napadeného rozhodnutí soud prvního stupně po provedeném řízení učinil správné skutkové i právní závěry. Správně tak na věc aplikoval zákon o odpovědnosti státu za škodu a zabýval se tím, zda v dané věci žalobce jsou splněny všechny předpoklady pro vznik odpovědnosti státu za škody, tj. zda je dána existence nezákonného rozhodnutí nebo nesprávného úředního postupu, vznik škody a příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím a vznikem škody. V rámci řízení pak postupem dle § 115a o. s. ř. vyšel z rozhodnutí, týkajících se vazebního řízení žalobce, jež jsou obsahem spisu Krajského soudu Brno pod sp. zn. 46 T 5/2015. Argumentuje-li tak žalobce tím, že zásadní pochybení soudu prvního stupně spočívá v tom, že soud prvního stupně předmětný spis, ač žalobce uvedené navrhoval, nepřipojil a nevycházel z jeho obsahu, odvolací soud konstatuje, že tato odvolací námitka žalobce není důvodná. Soud prvního stupně totiž měl veškerá předmětná rozhodnutí, týkající se vazebních řízení, k dispozici, z těchto v rámci provedení dokazování vycházel a z nich také učinil skutkové závěry. Odvolací soud se tak zásadně neztotožňuje s námitkou žalobce, že by soud prvního stupně dostatečně nezjistil skutkový stav věci, a proto jeho rozhodnutí nemůže obstát. Rovněž tak odvolací soud nemá za to, že by byla důvodná námitka žalobce o nesprávném právním posouzení věci stran soudu prvního stupně. Předně odvolací soud konstatuje, že se zcela ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně o tom, že pro případ žalobce se v rámci trestního řízení vedeného u Krajského soudu Brno pod sp. zn. 46 T 5/2015 nejedná o nepřiměřenou délku vazby. Jak již konstatoval soud prvního stupně, je ustálenou soudní praxí, že podle zákona o odpovědnosti státu za škodu stát odpovídá i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu, a protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to úpravy odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Neposuzuje se tedy správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při jeho zahájení, rozhodující je výsledek trestního stíhání. Pro vznik odpovědnosti státu za škodu podle zákona v souvislosti s rozhodnutím o vazbě se pak nevyžaduje, aby rozhodnutí o vzetí do vazby bylo zrušeno, ale rozhodující okolností je způsob skončení (výsledek) trestního řízení. Jinak řečeno, podmínkou vzniku práva na náhradu škody je takový výsledek trestního řízení, při němž nedojde k odsouzení dotyčného, respektive k pravomocnému vyslovení jeho viny za skutek, v jehož souvislosti byl vzat do vazby. Dle judikatury Nejvyššího soudu tak pro vznik nároku podle § 9 zákona o odpovědnosti státu za škodu je podstatné, zda byla na poškozeném (žalobci) vykonána vazba, zda mu v příčinné souvislosti s tím vznikla škoda, přičemž rozhodujícím kritériem je pozdější výsledek trestního řízení. Základní podmínkou pro vznik práva na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě je takový výsledek trestního řízení, při němž nedochází k odsouzení dotyčné osoby, resp. k pravomocnému vyslovení jeho viny za skutek (v souvislosti s nímž byl vzat do vazby). Této situaci odpovídá zastavení trestního stíhání, zproštění obžaloby či postoupení věci jinému orgánu (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1588/2016). V daném případě žalobce předmětné trestní stíhání (vedené u Krajského soudu Brno pod sp. zn. 46 T 5/2015) dosud nebylo pravomocně skončeno. Není tak zřejmé, zda nebude v rámci trestního stíhání žalobci poskytnuta jiná forma kompenzace v samotném trestním řízení, v němž může dojít k odsouzení žalobce a výkon vazby by pak byl dle § 92 trestního zákona započítán do jemu uloženého trestu odnětí svobody nebo by trest mohl být zmírněn, přičemž zmírnění ukládaného trestu má přednost před finanční kompenzací, kterou lze v řízení o náhradě škody uložit. Jestliže tedy soud prvního stupně uzavřel, že z tohoto důvodu nelze prozatím požadavku žalobce na finanční zadostiučinění za tvrzenou nepřiměřeně dlouhou vazbu, kterou žalobce vykonal, vyhovět a je tak vůbec otázkou, zda vazba žalobce je či není, respektive byla

či nebyla zákonná, jeho závěr je zcela správný. Nárok žalobce za nepřiměřenou délku vazby ve výši 1 027 500 Kč, za každý její den strávený ve vazbě (celková doba vazby 685 dnů), je proto nedůvodný. Na uvedeném závěru nemůže nic změnit odvolací argumentace žalobce, spočívající v tom, že tento nárok nelze považovat za předčasný, neboť jej není možno vnímat svázaný se závěrem o zákonnosti trestního stíhání jako celku. Argumentuje-li totiž žalobce jako odvolatel tím, že pro rozhodnutí o vzetí do vazby nebo o jejím pokračování je nutno posoudit řadu podstatných okolností, nutno konstatovat, že obecné trestní soudy takto pro případ žalobce činily, přičemž jejich postup jako správný a zákonný konstatoval k opakovaným ústavním stížnostem i soud ústavní. Opakoval-li tedy žalobce v rámci žalobních tvrzení řadu důvodů, pro něž je nutno na výkon vazby v jeho konkrétním případě nahlížet jako na výkon vazby nemající zákonnou oporu, a tedy jako na nezákonné zbavení osobní svobody, tyto jeho důvody nemohou být relevantní argumentací, byť se jí soud prvního stupně nezabýval a v napadeném rozhodnutí se s ní nevypořádal, pokud v tomto smyslu jednoznačně odkázal na rozhodnutí ústavního soudu. Obecné soudy v rámci trestního řízení, jakož i k podaným ústavním stížnostem soud ústavní, se s otázkou zbavení osobní svobody žalobce v rámci předmětného trestního řízení dostatečně vypořádaly, a proto opakovaná tvrzení žalobce o jeho nároku na náhradu imateriální újmy, způsobené nepřiměřenou délkou vazby, jakož i nezákonným výkonem vazby, je nutno odmítnout. Teprve poté, kdy v rámci trestního řízení bude pravomocně rozhodnuto o případné vině a trestu žalobce jako obžalovaného, popřípadě o zproštění žalobce v souvislosti s předmětným obviněním bude lze posoudit, zda vazba v průběhu trestního řízení na žalobci byla či nebyla vykonána jako zákonná. Ohledně nároku žalobce na imateriální újmu ve výši 1 485 000 Kč za nezákonnou vazbu v souvislosti s tím, že Krajský soud v Brně nedodržel tříměsíční lhůtu, v níž má být realizován pravidelný přezkum držení ve vazbě ve smyslu § 72 odst. 1 trestního řádu, odvolací soud konstatuje, že i v tomto smyslu, dospěl-li soud prvního stupně k závěru, že tento nárok žalobce na imateriální újmu není důvodný, je jeho závěr správný. Postup obecných trestních soudů, též v rámci ústavní stížnosti žalobce zhodnotil ústavní soud přičemž, jak soud prvního stupně konstatoval a z usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/15 vyšel, obecné soudy nejednaly svévolně, pokud tříměsíční lhůtu k novému rozhodnutí o vazbě odvozovaly v souladu s dikcí právní úpravy až od právní moci rozhodnutí o stížnosti obviněného žalobce, což přímo vyplývá z § 72 odst. 1 trestního řádu. Uvedený výklad ústavní soud neshledal protiústavním, přičemž zdůraznil, že usnesení o zamítnutí stížnosti proti rozhodnutí o vzetí do vazby je výsledkem řízení, v němž stížnostní soud opětovně přezkoumává zákonnost vazby, a to na základě skutkového i právního stavu existujícího v době rozhodování. Je tak logické, že tříměsíční lhůta pro rozhodování o dalším trvání vazby počíná běžet až od data vydání rozhodnutí v uvedeném trestním řízení. I v tomto smyslu tedy, jestliže soud prvního stupně vycházel z rozhodnutí ústavního soudu, který v rámci svého rozhodnutí zhodnotil judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, nelze považovat výkon vazby žalobce počínaje dnem 18. 7. 2015 až do propuštění z vazby dne 1. 2. 2016 za nezákonný výkon vazby. V neposlední řadě nárok žalobce na nemajetkovou újmu za nepřiměřenou délku vazebních řízení odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně považuje též za nedůvodný. Odkázal-li totiž soud prvního stupně i v tomto směru na rozhodnutí - usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/15, v němž ústavní soud dospěl k závěru, že délka vazebních řízení, týkajících se žalobce, byla přiměřená a nebylo tak porušeno právo žalobce na spravedlivý proces, jehož součástí je právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, tento jeho postup odvolací soud považuje za zcela správný. Soud prvního stupně, ani soud odvolací totiž nemá žádný opodstatněný důvod, proč se od závěrů, přijatých v tomto usnesení ústavním soudem odklánět, respektive dojít k závěrům jiným. Délka vazebních řízení byla kromě složitosti trestní věci a rozsáhlosti dokazování ovlivněna též samotným žalobcem, jež využil svého práva používat před orgány činnými v trestním řízení jiného než českého jazyka. Řízení se tak

prodlužovalo o nutnost tlumočení. V tomto ohledu tak uvedené právo žalobce vychází jednoznačně ze stanoviska Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 dle něhož, skutečnost, že účastník využívá svých procesních práv, daných mu vnitrostátním právním řádem, nemůže jít k jeho tíži z hlediska prodloužení délky řízení, avšak nemůže být ani důvodem prodloužení délky řízení, spočívající v postupu soudu, neboť ten byl povinen právu, spočívajícím v užití jiného než českého jazyka před orgány činnými v trestním řízení ze strany žalobce, vyhovět. Stát tedy nemůže být odpovědný za chování účastníků řízení, kteří využili svých práv a následky, jež toto chování způsobilo, neboť pouze průtahy přičitatelné státu mohou vést k závěru, že délka vazebního řízení byla nepřiměřená. Za zcela neodůvodněné a irelevantní pak odvolací soud považuje odvolací námitky žalobce v tom smyslu, že od počátku chybělo důvodné podezření ze spáchání trestného činu, popřípadě, i kdyby zde existovalo, nespočívalo zbavení osobní svobody žalobce na relevantních dostatečných důvodech, přičemž vyšetřující orgány nepostupovaly ve věci s náležitou péčí a soudy opakovaně odmítaly přímo návrhy na nahrazení vazby jinými opatřeními, přičemž rozhodnutí o dalším trvání vazby nebyla opakovaně řádně odůvodněna, neboť se všemi těmito skutečnostmi se již v rámci ústavních stížností žalobce vypořádal ustavní soud a soud civilní v tomto tzv. „odškodňovacím řízení“ není oprávněn uvedené skutečnosti znovu hodnotit jako další „přezkumná“ instance.

Jestliže tedy soud prvního stupně posléze uzavřel, že pro případ žalobce stran všech jeho tří nároků není splněn základní předpoklad pro vznik odpovědnosti státu za škodu podle zákona o odpovědnosti státu za škodu, a to existence nesprávného úředního postupu či nezákonného rozhodnutí v konkrétním trestním řízení žalobce, jeho závěr je zcela správný a odvolací soud se s ním plně ztotožňuje. Z popsaných důvodů odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně, včetně správného akcesorického výroku o nákladech řízení, jako věcně správný dle § 219 o. s. ř. potvrdil.

V odvolacím řízení měla žalovaná plný úspěch, žalobce je proto dle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. povinen nahradit žalované náklady řízení. Žalované však v odvolacím řízení náklady nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení jeho písemného vyhotovení k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

V Praze dne 4. října 2018

JUDr. Blanka K a p i t á n o v á v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Beata Szturcová